

ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΩΝ ΘΑΣΙΩΝ ΤΗΣ 12ης ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1913
ΠΕΡΙ ΕΝΩΣΕΩΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διονύσης Γ. Μαυρόγιαννης

1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Η υπεροχή της Ελλάδος στο ναυτικό τομέα των πολεμικών επιχειρήσεων κατά τα έτη 1912-1913 επέτρεψε αφ' ενός να περιορίσει τις εξόδους του τουρκικού πολεμικού ναυτικού στο Αιγαίο και αφ' ετέρου την κατάληψη και απελευθέρωση των νήσων του Βορείου και Ανατολικού Αρχιπελάγους.

Ωστόσο, οι διεκδικήσεις της Ιταλίας επί των νήσων της Δωδεκανήσου και οι πολύπλοκοι διπλωματικοί χειρισμοί εκ μέρους της με την υποστήριξη της Γερμανίας, της Αυστρίας, αλλά και αυτής της Τουρκίας, συγκράτησαν τις ελληνικές ναυτικές επιχειρήσεις νοτιότερα της Ικαρίας. Η τελευταία αυτή αυτοαπελευθερώθηκε από την τουρκική φρουρά τον Ιούλιο του 1912, ανεκηρύχθη ανεξάρτητη Πολιτεία και αυτοδιοικήθηκε επί τέσσερις μήνες. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος, με την προνοητικότητα που τον χαρακτήριζε, καθυστέρησε για να ενσωματώσει την Ικαρία στην Ελληνική επικράτεια. Γνωστές είναι οι διπλωματικές συνθήκες που οδήγησαν την Ελλάδα στην εγκατάλειψη της Δωδεκανήσου στο έλεος της Ιταλίας.

Σχετικά με τη νήσο Θάσο, τα ζητήματα εμφανίσθηκαν πιο περίπλοκα. Όπως αποδεικνύεται από διάσπαρτα έγγραφα εσωτερικής πολιτικής, ο Ελευθέριος Βενιζέλος ήταν αρκετά ενδοτικός στις πιέσεις της Ρωσίας για παραχωρήσεις ελληνικών εδαφών στην Ανατολική Θράκη, στη Βουλγαρία. Σε ανεπίσημα έγγραφα που αντήλλαξε με συνεργάτες του, είχε διατυπώσει την άποψη ότι η Ελλάδα δεν θα έπρεπε να επιμείνει στη διεκδίκηση και διατήρηση της περιοχής του Παγγαίου. Και τούτο, γιατί η Ρωσία πίεζε την Ελλάδα υπέρ της Βουλγαρίας, αλλά υποστήριζε και τις ελληνικές επιχειρήσεις εναντίον της Τουρκίας. Όταν τελικά η Ελλάδα αρνήθηκε να παραχωρήσει εδάφη στη Βουλγαρία, εκτός της πέραν του Νέστου περιοχής, και αντιτάχθηκε γενικότερα στη μόνιμη έξοδο της Βουλγαρίας στο Αιγαίο και εντεύθεν της γραμμής αυτής, οι εναλλακτικές πιέσεις της Ρωσίας και Βουλγαρίας στράφηκαν προς τη Θάσο. Μέχρις στιγμής δεν έχω συμπληρώ-

σει την αρχαιακή έρευνα με σκοπό την ανεύρεση στοιχείων για τη σχετική διπλωματική κίνηση. Οι φήμες όμως ήταν διάχυτες σε δημοσιεύματα περί επικείμενης παραχώρησης της Θάσου, την οποία, σημειωτέον, είχε καταλάβει το ελληνικό ναυτικό, στη Βουλγαρία. Οι Θάσιοι ανησύχησαν και αντέδρασαν με συλλαλητήρια και βίαιες εκδηλώσεις κατά της Βουλγαρίας. Σε πάνδημη δε Γενική Συνέλευση στο Λιμένα διατύπωσαν σχετικό ψήφισμα, το οποίο υπογράφεται από τον Γενικό Αρχιερατικό Επίτροπο, τον Δήμαρχο Θάσου και δεκατέσσερις Προεστώτες ολόκληρης της νήσου.

1.α. Έγγραφο του Έλληνα Διοικητή της Θάσου

Ελληνική Διοίκησης Θάσου. Εν Λιμένι τη 13 Απριλίου 1913, Αριθ. 675.

Προς την Γενικήν Διοίκησην των Νήσων του Αιγαίου

Ένεκεν δημοσιευμάτων τινών εις διαφόρους εφημερίδας ότι η νήσος Θάσος είνε δυνατόν να μη αποτελέση μέρος του Ελληνικού Κράτους, αλλά να παραχωρηθή εις την Βουλγαρίαν, θορυβηθείς ο λαός συνήλθε χθες ενταύθα αυθορμητώς εξ όλων των χωρίων της νήσου εις πάνδημον συλλαλητήριον και εψήφισε το εγκλείστως υποβαλλόμενον ψήφισμα. Διαβιβάζοντες το ψήφισμα τούτο όπως επεδόθη και ημίν, θεωρούμεν και καθήκον μας να προσθέσωμεν ότι πράγματι το συλλαλητήριον τούτο ήτο πολυπληθέστατον και αυθόρμητον, εάν δε δεν παρεξετράπη και εις ύβρεις εναντίον της Βουλγαρίας, τούτο εγένετο τη συστάσει και τη επιμόνω απαιτήσει ημών προς αποφυγήν οϊωνδήποτε δυσαρέστων παρεξηγήσεων, καθόσον η αγανάκτησις ολοκλήρου του λαού της Θάσου ήτο και είνε τοιαύτη επί μόνη τη ιδέα ότι είνε δυνατόν να μη αποτελέση μέρος του Ελληνικού Κράτους, αλλά να παραχωρηθή εις την Βουλγαρίαν, ώστε δεν θα εδυσκολεύετο καθόλου ίνα ζητήση διά παντός μέσου την επαναφοράν της Τουρκικής κυριαρχίας, προτιμώντας χιλιάκις ταύτην, της Βουλγαρικής.

Τον λαόν της νήσου ελθόντα εις την πλατείαν του Δικαστηρίου και διά ζητωκραυγών ζητούντα όπως παρουσιασθώμεν και ακούσωμεν και εκ (του) στόματος τούτου τους λόγους δι' ους συνήλθε, καθησυχάσαμεν δι' ολίγων λέξεων, διαβεβαιώσαντες τούτον ότι η Κυβέρνησις καταβάλλει πάσαν μέριμναν και πάσαν φροντίδα όπως η πολιτική αποκατάστασις τη νήσου είνε σύμφωνος προς τους πόθους των κατοίκων και ότι οι φόβοι αυτών περί δικαίας τύχης της νήσου των εισίν όλως αβάσιμοι.

Ο Διοικητής

Β. Σκουρλέτης

Ψήφισμα των Θασίων της 12ης Απριλίου 1913, (χειρόγραφο έγγραφο 3 σελίδων) (Φ. 30, 2, 1, 1 1913, Αρχαία ΥΠΕΞ).

Ο λαός της Θάσου, η οποία συγκαταλέγεται μεταξύ των πρώτων ιστορικών χρόνων, διατηρήσασα αμιγή τον ελληνικότατον χαρακτήρα της, η κατά μέγα μέρος συντελέσασα εις την ανάπτυξιν και διατήρησιν του αρχαίου ελληνικού μεγαλείου, η σήμερον μη αριθμούσα μεταξύ των Ελλήνων κατοίκων της ούτε ένα αλλόφυλον, η κατά τους μεγάλους υπέρ ελευθερίας αγώνας εξεγερθείσα κατά της τυραννίας μεταξύ των Ελληνίδων χωρών, ήτο επόμενον να ανησυχήση και εξεγερθή ένεκα φημών περί της πολιτικής αυτής τύχης, μη συμβιβαζομένων ουδέ πόρρωθεν μετά προαιωνίων αυτού πόθων και συναισθημάτων. Συνελθών όθεν εις πάνδημον συλλαλητήριο εν τη πρωτεύουση αυτής και ακούσας των ρητόρων αναπτυξάντων τα διάφορα μέτρα τα οποία δέον ίνα λάβη ο λαός, περιορίζεται προς το παρόν εις τα εξής:

Ψηφίζει

1ον. Διακηρύττει άπαξ έτι τον αδιάσπαστον αυτού πόθον όπως ενωθή μετά της μητρος αυτού Ελλάδος υπό του νικηφόρου στόλου της οποίας ηλευθερώθη από της δουλείας.

2ον. Διακηρύττει ότι ουδέποτε θα δεχθή άλλην πολιτικήν αποκατάστασιν πλην της ενώσεως μετά της μητρος Ελλάδος, μετά της οποίας θεωρεί την νήσον αορηκτως ηνωμένην αφ' ης ημέρας απεβιβάσθησαν εις αυτήν τα ελληνικά στρατεύματα.

3ον. Αποδοκιμάζει μετ' αγανακτήσεως πάντας ξένους σκοπούς και ξένα συμφέροντα εξυπηρετούντων ενέργειαν εκείνων οίτινες διά δημοσιευμάτων ή δι' άλλου τινός τρόπου αποπειρώνται να δημιουργήσουσι διά την Θάσον ζητήματα πολιτικής αποκαταστάσεως αντίθετα προς τα ελληνικά του λαού αυτής αισθήματα.

4ον. Διαδηλοί κατηγορηματικότητας ότι έχει την δύναμιν να αποθάνη ή όμως και να ιδή μεταβαλλομένων των τυχών της νήσου του δι' αποσπάσεως εκ των αγκαλιών μετά της μητρος Ελλάδος, μετά της οποίας ευρίσκεται αναποσπαστως συνδεδεμένος πλέον.

5ον. Εναποθέτει εις επιτροπήν αποτελουμένην εκ των κ. γ.¹ αρχιερατικού επιτρόπου, δημάρχου και προεστώτων των χωρίων, όπως μεριμνήση περί της εισδόσεως και περί της εκδόσεως του παρόντος ψηφίσματος προς την Α.Μ. τον βασιλέα των Ελλήνων Κων/νον τον ΙΒ', την Α. Εξοχότητα τον Πρωθυπουργόν της Ελλάδος κ. Ελευθέριον Βενιζέλον και προς την ενταύθα σεβαστήν ελληνικήν διοίκησιν μετά της παρακλήσεως όπως διαβιβάση και αναπτύξη προς την σεβαστήν

1. Θέτει μόνο το αρχικό γράμμα της λέξης «γενικού».

κυβέρνησιν τα αιτήματα και τας διαθέσεις του λαού ως αυτή αντελήφθη ταύτα,
δημοσιεύση δε το παρόν ψήφισμα διά του τύπου.

Εν Λιμένι Θάσου τη 12 Απριλίου 1913

Ο Γενικός Αρχιερατικός Επίτροπος

Ο Δήμαρχος Θάσου

Θάσου, Πρωθιερέας Αριστοτέλης

Γ. Δ. Θωμαΐδης

Ιερά Μητρόπολη Μαρωνείας και Θάσου

Οι Προεστώτες απάντων των (κατοίκων) της Νήσου Θάσου

Χαϊδευτός Δ. Λάιος

Γ. Καρανικόλας

Γεώργιος Κ. Χρηστίδης

Κωνστ. Β. Υψηλάντης

Π.Α. Πρόεδρος

Δ.Κ. Οικονομίδης

Αναγνωστόπουλος ή Αναγνώστης

Κ. Δημητρούδης

Ζαφείρης Δημητρίου(ς)

Θεόδωρος Βλαχογιάννης

Σταύρος Δ. Πουλάδης

Αθ. Παναγιώτου

Γ. Αναστασίου